

Observatoriul este de două ori în
septembra, Miercură și Sâmbătă.

Pretiul

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimis cu postă în lăințrul monarhiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. său 22 franci, pe 6 luni 5 fl. său 11 franci. — Numeri singuratici se dău căte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu IV.

Nr. 82.

— Sibiu, Sambata 10/22 Octobre. —

1881.

Despre miscarea poporatiunei romane, de dr. medic.
J. Felix.

IV.

Causele inmultirii prea lente a poporatiunei romane și mediile pentru îndreptarea acestui neajunsu.

(Urmare.)

Pentru compararea gradului de civilisație a diferitelor popoare, statistică se servește de diferite date: de numerul scăcolor, de numerul copiilor care frecuentează scările, de rezultatul instrucției primare.

Brachelli arată, în statistică comparativă publicată în anul 1867, că dintr-o 1000 locuitori frecuentează școala primară în Saxonia 170, în Prusia 160, în Franța 109, în Belgia 108, în Spania 73, în Italia 50, în Grecia 48, în România 20, în Rusia 19, în Serbia numai 10.

Dacă cautăm în statistică o măsură a civilizației noastre mai precisă și mai recentă, o găsim într-un mic calculu în publicațiile oficiului central de statistică: la celebrarea casatorilor civile din tota țără nu potu subscrive numele lor în comunele urbane 47 dintre 100 bărbați și 67 dintre 100 femei, în comunele rurale 88 dintre 100 bărbați și 95 dintre 100 femei, în capitala București 36 dintre 100 bărbați și 64 dintre 100 femei.

O altă probă pentru starea înapoiață a civilizației noastre este proșta stare și lipsa cailor noastre de comunicare de a două ordine: a sisenelor, care legă diferitele comune cu calea ferată, și lipsa de industrie. Calea de comunicare și industria, înmulțindu-ișvările avutie și facându-vietă mai eficientă, se înmulțesc și poporatiunea.

Guizot a definit civilizația prin cuvintele: „civilizația este iutieală progresului.“ Nu se poate nega, că țără a facut în ultimii 30 ani un progres destul de mare, celelalte națiuni, cu o cultură mai veche decât noi, au progresat înseamnă în același timp mai departe și astfel iutieală progresului nostru nu este suficientă spre a ne pune în nivelu cu alte popoare. Cu dreptu cuvintu

dice d. Ioanu Ghica în „Converbirile economice“ (Partea V-a anulu 1870), că unu poporu trebuie să fie neîntrerupt la înaltimea cunoștințelor din epoca în care trăiesc, că unu poporu care remane statuar în cunoștințele sale, a compromis viitorul său.

Cultură unei poporatiuni manifestându-se într-un mod general prin bunul ei traiu, este naturală că poporatiunile mai culte, care trăiesc în condiții materiale și morale mai bune, au o mortalitate mai mică. Traiul majorității satenilor noștri este foarte prost, saraci, reu adăpostiti, reu îmbrăcati, reu nutriti, neregulati în afacerile loru economice, lipsiti de unu consiliariu moral, care se îndemnează la înlăturarea dificultăților materiale prin munca energetică, în locu de a înăbusi dorerea prin beuturi alcoolice, lipsiti de prevedere, de spiritu de economie, de exemplul semenilor care se le arătă pe lângă viață mai regulată și espoartă mai eficace a pamentului, lipsiti de inventație, de incredere în organele administrative și ale justiției, ei ducu o viață care nu permite comparare cu condițiile morale și materiale în care trăiesc marea majoritate a tinerilor din Occidentul Europei.

Băile palustre care decimădă poporatiunea noastră, să arătă înălțarea printre ingrijire ore care din partea administrativei comunale și județene, spesele ce arătă cauzele înbunătățirii ale solului arătă fi spese productive, arătă preface în pamentu fertilu smârcurile și baltacele, care astăzi exhală boli și morți, arătă face economia cu capitalul principal alu națiunei, cu viață unui număr de cetățeni.

Dar nu numai tinerii, ci și locuitorii orașelor noastre sunt lipsiti de acele condiții ale unei viațe sanătoase, de care se bucură poporatiunea din cele mai multe orașe ale Occidentului. Nesanctoritatea devine mai funesta pentru poporatiunea mai rara a comunei rurale. În sate casele sunt departate una de alta, aerul circula liber în toate direcțiile și înălțarea emanatiunilor necurățienilor, pe care tinerul în curăță să, le aglomeră în jurul locuințelor sale. Orașele, care prin modul constructiunii înlesnesc stagna-

tiunea aerului viciat în străde anguste și curte necurate, reclama o îngrijire osebită; ventilatiunea loru fiind mai dificilă, trebuie să înălțăm din ele cu scrupulositate toate focarele de infecție, totu ce strică atmosferă, trebuie să opriți infiltrarea solului cu diferite dejectiuni, corumperea atmosferei prin diferite substanțe organice descompuse, infectarea apelor de beutu prin necurățenie de totu felul, trebuie să înlocuim casele umede, lipsite de lumina și de aeru, prin locuințe sanătoase. Nici unul din orașele noastre, dela Dorohoi până la Severinu, nu îndeplinește aceste condiții, toate sunt lipsite de pavage bune ale strădelor și curtilor care se protegează în contra infiltrării cu diferite fermente, de canale care se înlesnește scurgerea lăcătușelor necurate și a apelor meteorice, de o departare sistematică a necurățienilor solide, care arătă potea apă atmosferă în contra infecției perpetue, de apă abundanta, care este condiția cardinală a curățeniei și prin urmare a sanătății. Chiar mare parte a capitalei noastre zace încă într-o stare primitivă, care nu săptămână cu locuință omenilor civilizați, victoriști în luptă cu natură, ci din contra cu locuștilor unor flăcăi nenorocite, care invadă de elemente, învecinate de noroiu, respiră în locu de aeru curat, venindu-si morți. Este ore de mirare, dacă emanatiunile otrăvitoare ale acestor focare de infecție sunt transportate în partile mai curate ale orașului și otrăvesc atmosferă loru, dacă diferitele epidemii gasesc poporatiunea primitivă pentru germele băilelor și o decimădă. Ne rămâne în această privință prea mult de facutu, pentru că se asigură orașelor noastre o stare salubru, pentru că se aducem tinerul în condiții unei viațe normale, igienice, că se facem sătate noastre se aibă aspectul de locuință omenilor civilizați.

O altă măsură a civilizației o găsim și în valoarea producției. Civilizația este proporțională cu produsul laboarei, cu întrebuintarea lui pentru largirea cunoștințelor și pentru înbunătățirea traiului. Cine produce mai multu, se pune mai lesne în condițiile cerute de igienă, și astfel civilizația mărește mortalitatea. Cultura con-

misuniunea de a-i potă sta în ajutorul părăna va aflare pe dlu consanguență. Se me facă cunoștu cu elu. În minutul acesta nășa se opresce; multiam rosindu-si, arendu spre tinerime, esclamă cu bucurie: „Ea lu, că și acă!“ I se face semnul; ea, atinsa ore-cum neplacutu, rosindu mai tare, încă facă semnul. Ore indrasnălu mea se-i fi redicat sangele în față?

In ce relații stă ea cu junile acesta? imi fulgeră de-o dată prin capu... dăru nu aveam timp de meditație.

Totăi au decursu mai iute decum le descriu aici. O simancitura: nășa se opresce. Ea salută și voi se trăce pe lângă mine. Atunci, iute, intindindu-i o carte de vizită, o rogă să-mi dea să densă pe a ei și se-mi permită că măne se o potu cercetă și se me prezintă parintilor ei. Veseli și mirati, după cum mi se pare, priveau acum ochii ei triste asupra mea... unu suris amabil și lumină trasaturile feței, că la momentu, se-si ascunda o confuzie, pe care nu o poteam intinde la atunci. Grabita deschise o carticica de notitie, imi intinse cartă și abia intilese cuvintele: parintii ei se vor bucură foarte, voi fi prea bine primiți... dicându-acestea tremură asia de poternicu, în cătu și cădiu buchetul din mănu - publicul se grăbea să-ea - me plecau se redicu florile și o audiu: fii cu Ddieu... asia dăra la revedere, și cu torentele caletorilor ajunse departe înainte la tinerime, pe candu eu nici nu plecase de pe naie. Că pe unu jumă resfațiatu, aceasta me atinse neplacutu... vanitatea mea era ofensata... eram refusat... me așteptasem; - ea era de totu schimbata din momentul în care diarise pe junile ce-o așteptase.

Asta, naturalmente, nu-mi place... pentru ce? nu sciam. Cu toate acestea priveam incrementul după ea.

Acum se întâlnesc! Cătu de galantu, nu, cătu de înamoratii și ofere brațul (mi se parea mie), că se o conduce la trasură, ce așteptă. Ea areță înspre mine... dejă urcându în trasură... imi face cu amabilitate semnul... junile se întorce către mine... își redică parăi cu nobletă... repetita multă amire din partea ei

Ori-ce inserate,
se plătesc pe serie său linia, cu
litere merunte garmondu, la primă
publicare căte 7 cr., la a doua și
a treia căte 6 cr. v. a. si preste
aceea 30 cr. de timbru la tesau-
rul publicu.

Prenumeratiile se potu face
în modul cel mai usior prin
assemnatiiile postei statulni, a-
dressate de a dreptul la Redactiu-
nea Diariului

„Observatoriul“ în Sibiu.

Nr. 82.

— Sibiu, Sambata 10/22 Octobre. —

BIBLIOTECĂ CENTRALĂ
SOCIETATEA
SIBIU

1881.

Foisiore „Observatoriului“.

O istorie vechia.

Novela de M. Warlo, trad. de Petru-Petrescu.

(1 Urmare.)

La momentu am fostu lângă densă, întrebandu-o, daca ordona ceva. Surprinsa, dăra firescă intr-unu mod nespusu de amabilu me rogă să-i chiamu servitoriu cu mantaua. A ostenit puținu grabindu-se către naie, dise ea, și nebogandu în séma adierea deminetiei, i se pare că a petrunșo fr gulu. Se-ntielege de sine, că n'am așteptat se me rōge a dōa' óra, ci, nebun de bucuria, am folositu ocasiunea pentru a potē conversă cu densă. Dupace i-am adusu mantaua, imi permisse in termini amicabili a me asiediā vis-avis de ea. Indata se si incinse o conversare foarte viua. Ea vorbea cu atâtă spiritu și gentileță, în cătu si în priuță astă eram de totu incantat. Eu deveniam totu mai curiosu se sciu, cine pōte fi frumosă și interesantă mea vecină? O întristare óre-care inse, o seriozitate profundă, care transpiră din tota flință, din conversație ei, nu se poate ascunde, precum si o nisuntă sfioșă de a nu dā informatiuni despre familiă ei. În fine chiaru si eu m'am reținutu a face vreo întrebare relativă la familia. Ea imi spuse că a fostu pe căteva dile a o sora a tatalui ei în Bonn'a, că acum se întorce la parinti în Coblenția.

Eu me recomandase cu graba - ea nu aminti nisi-unu nume. Timpul trecu prea iute. Ajunsesemu în Coblenția. Fără a prinde eu de veste, nășa se impuse de publicu. Toti din caiuta esira pe podu că se pōta debarcă cu atâtă mai usioru. Frumosă mea caletore inca se facă nelinișcă. Facându semnul servitorului, ilu insarcină se fia atentu, că se afle indată pe dlu baronu. Eu nici pe departe nu eram învoitul a reținută in indoieă si am rogat'o se me onoredie cu per-

la salutarea mea... si hus, sboră trasură, ascundindu amabilă aparțință dinaintea ochilor mei.

Dupa sentimentul ce'mi strabătu atunci pieptulu, observau că me aflu la unu punct vertical din viață mea. Imi reaminti cuvintele lui Schiller, care le-a disu odata Fridericu Guilom amantei sale Luisa: „Acăsta, ori nici-ună, pe pamant.“

Asiu fi potutu sări de bucuria. Totusi eram atâtă de debelatu, presimtiam ceva; Măne chiaru trebue să revedeu! ore n'a fostu unu visu? Teribilu m'am tredutu din elu.

Fără prosaicu si indrasnetu me întrebă unu servitoriu că, am vreun pachet? vreau se me ducu la vreun hotelu?

Abia acum observaia, cum s'a golită nășa si că eu, cu o femeia schiopă, eram cei din urmă.

Predarea biletului si numirea otelului s'a facut la momentu si 'n fine, numai acușu aruncău ochii asupra biletului, ce'lui tîneam strinsu a mănu. Căci nu sciam nici numele adoratei mele.

Ei, dar ce-i astă? E cu potintia? Este unu jocu alu fantasiei mele? cetim bine? Biletul contineea in litere frumosé: „Selma, baronésă de M. nasc. H.“

Eram inghiatit, întorsei cartă 'n mănu... me frecau la ochi... vedeam totu că mai înainte. Si-a batutu jocu de mine? Era femeia... era déjà a altuia si s'a aretatua asia cocheta pentru adorarea mea? Se poate cugetă ună că astă? Au potutu se mintia astfelui de ochi? Nu m'a 'ncuragiati ea singura se mergu in casă parintilor ei?

Nu, nu, Ddieu meu, astă n'a fostu cu potintia.

Cum poteam dubită... si totusi eludarea, indată voiam se sciu ceva mai de aproape despre ea, espri familiă ei... portarea-i reservata, care numai incetul de 'ncetul deveni mai confidentiala, cine, cine'mi potea deslegă indoileile, cari'mi sfiasu internalul?

Unu servitoriu vine cu bagajulu, ilu audu morindu si'i dău unu bacsișu grasu, si apoi indată ilu intrebă, nu cumva cunoscă in Coblenția pe o dama baronésă de M.

duce la avutie si poporatiunile avute traiescu mai bine, conserva mai bine sanetatea decat poporatiunile sarace; avutia la rendulu ei ne procura inse mediile pentru inaintarea culturei. Daca measuram civilisatiunea nostra dupa valorea producetiunei, constatam ca dupa valore, Romania produce numai cu puçina mai mult decat consuma, in catu punem la o parte numai unu prisosu neinsemnatu alu productiunei. Dupa d-lu P. S. Aurelianu productul brutu alu agriculturei este la noi numai de 35 lei de pogonu, era in Francia de 50 lei, in Belgia de 90 lei, in Anglia de 100 lei.

(Va urmă.)

Petitiunea comunitatiei romaneschi gr.-orient dela biserica s. Georgie in Timisióra.*)

Maritu Congresu!

La reinfintarea ierarchiei romane gr.-or. din Ungaria, comun'a bisericésca dela biserica chramului santului Georgiu din Fabricul Timisiórei mestecata din romani si serbi, in virtutea resolutiunei Maiestatei Sale c. r. apostolice din 24 Decembrie 1864, a remas sub ierarchia serbésca si diecesa aceleia din Timisióra, avendu creditiosii romani dela acésta comuna dreptulu de a declara si a cere despartirea loru supletória de cătra co-religionarii loru serbii, spre a se incorpora nou infintiatei ierarchii romane gr.-or.

Pe basea suslaudatei resolutiuni, romanii dela nunumit'a comuna au declaratu si cerutu despartirea loru de cătra ierarchia serbésca, era maritul Congresu national-bisericescu romanu gr.-or. la a. 1868 sub Nr. 222, a alesu o comisiune asia numita „Delegatiune“, carea in cointelegera cu Delegatiunea congresuala serbésca a inchiaetu asia numita „Invoial'a Delegatiunilor congresului“ din Carloviti din 19 Juliu 1871 prin carea s'a staverit u o procedura in privint'a despartirei comunelor mestecate, si in urmarea acelei invioeli carlovetiene, la anulu 1872 s'a si esmisu o comisiune mixta in comun'a nostra, carea au incercatu impacatiunea; inse ne succedendu aceea, caus'a nostra de despartire s'a avisatu la procesu, pe carele era delegatiunea congresuala romana avea se'lu pôrte.

De atunci au trecutu ani, fara ca delegatiunea congresuala romana se fia facutu vreunu pasiu in

*) Dupa unu exemplariu litografatu.

De siguru o cunoscere, fù respunsulu, ca-ci o cunoscere totu baiatulu — de candu a venit in Coblenzia. Candu dnulu baronu calaresce la munte cu dens'a, cu veru-seu, este o placere deosebita a o vedé catu de minunatu siede pe calu si catu de 'ndemanaticu scie indreptá pe murgulu de sub dens'a,

„Si de multu e casatorita? intrebaui mai departe.

„Cum vreau. Unu anu si jumetate voru fi aprópe de candu a venit aici... eu nu sciu de unde. Atunci se dicea se fi fostu casatoriti numai de vreo cătiva septemani. Ei, dta a buna séma o cunosci mai bine, ca mine, dsiorule, eu si altcum nu am multu timpu liberu si apoi, domineca, amu vrea se ne facemu si noi cete unu chef!... Ti poftescu sér'a buna“.

Asia inse la nici-unu casu nu voiam se'lu scapu din mana. Totulu depindea dela o lamurire, dela descooperirea adeverului pe ori-ce cale.

„Prietene, inca numai o vorba! Eu nu cunosc pe baronés'a si am s'o cercetediu mane. Nu-i asia vechiule amice, ca erá baronésa acea dama frumósa, ce-a sositu adineorii cu vaporulu?“

„Ast'a n'o sciu, dara se pote, ca-ci in Bonn'a locuesc rudeni de ale ei; da, da, imi aducu aminte, acum, ca am vediutu mai inainte pe dlu baronu... Credu ca ai dreptate. Si acum: remas bunu! — mai de-aprópe te informédia mane dela ea; eu, dupa cum diseu, n'am timpu, si nu'mi place se me stórica cineva ca pe o lamiia. Dicundu acestea isi luă palari'a si se departă.

Cuvintele servitorului me facura érasi domnu preste mine. Ambitiunea era se destepă in anima mea. Spunendu birjarului numele unui otelu, me urcău in trasura, ca se scapu ca u mai ingraiba de artiagosulu servitoru. Ajunsu in otelu m'am retrasu in camera. Trebuiai mai ántau se'mi tragu sé'mi eu cu mine insumi. Prea de odata eram aruncat in abisu din culmea sentimentului meu. — Cugetam in drépt'a si 'n steng'a... me gandeam la totu cuventului ei din timpulu caletoriei, la finti'a nobila, seriosa, si inca, in urma, mai puçinu decisu decat eram la inceputu, de ceea ce aveam se facu. In camera nu mai aveam repaosu. Me ducu josu in sal'a de mancare, resolutu a cautá noue informatiuni. Dara nici aici n'am aflatu cu multu mai multu, decat mi'a spusu simplulu servitoru. Nici chiaru de o rudenia, ce s'ar fi afandu in cas'a baronesei de visita, nu scia nime. Ce eram se facu? Se cercetediu pe baronés'a in dio'a urmatore si prin acésta se'mi atitui mai tare sentimentului facia de ea... se stau óre intregi liniscitu vis-avis de dens'a, s'o privescu in facia si se nu'mi fia permisul prin o cautatura, prin unu semnu, a tradá ce sentimente ini sbuciuma anima?

Nu, de o miia de ori, nu.

(Va urmá.)

caus'a de despartire a comunei nostre, pana ce maritul Congresu la anulu 1878 sub Nr. 228 érasi a decisu, cumca delegatiunea romana se se insarcinedie ca:

1. „Tote cestiunile remase pendenti dupa despartirea ierarchica dintre serbi si romani, se le aduca la resolvire prin solicitari la delegatiunea serba.“

2. „Delegatiunea se faga pasii necesari, ca procesele de despartire ierarchica ale toturor comunelor mestecate se se intenteze catu mai crudu.“

Dela ultimulu Congresu din anulu 1878 trecură érasi trei ani, si onorat'a Delegatiune pe langa tote decisiunile maritului Congresu n'a facutu nimicu in caus'a comunei nostre, carea este cea mai apasata de cătra serbi si mai parasita de toti.

Maritu Congresu!

Suntenu dedati a crede, ca onorat'a Delegatiune si de asta-dată va raportá maritului Congresu, cumca din cause neatarnatorie dela dens'a n'a potutu inplini decisulu maritului Congresu din anulu 1878 Nr. 228, era maritul Congresu va insarciná de nou pre onorat'a Delegatiune, ca se solicitedie deslegarea cestiunilor comunelor mestecate pe basea articulului de lege din anulu 1881 Nr. ...; era noi cei dela comun'a mestecata din Fabricul Timisiórii, carii de 16 ani suferinu amaru apasabile serbilor, pote ca vomu trebui se mai suferim atatia ani si nici vomu ajunge se vedemu odata deslegata cestiunea despartirei nostre de cătra serbi, ca se ne inpartasim si noi de biserica fratilor nostri celor de sub Metropoli'a romana gr.-or. si ca locutori in capital'a Banatului se potemu fi si noi membrii nou infintiandei Episcopii romane greco-orient. din Timisióra.

Amu lasatu se preméra istoriculu Delegatiunei si resultatulu ei facia de caus'a nostra.

Fia-ne permisul a trece acum la istoria comunei nostra, si in tota umilintia a substerne maritului Congresu dorerile si dorintia nostra, cari sunt urmatóriele :

In comun'a nostra bisericésca a santului Georgiu din Fabricul Timisiórei pe timpulu infintiarei mitropoliei romane s'a aflat circa 1500 suflete romane si 800 serbe, cu doue parochii, doi parochi si unu capelanu si anume: parochulu Trifonu Brancoviciu de nationalitate serbésca — pentru creditiosii serbi, era parochulu Milethie Dreghiciu cu capelanulu seu Joanu Stanescu, ambii de nationalitate romana, pentru creditiosii romani, si in acésta biserică s'a cantatu in stran'a drépta serbesce, era stran'a stanga romanesce, precum se testifica prin decisulu consistoriului serbescu din Timisióra doto 14 Septembre 1858 N. k. 81 N. E. 140 si resolutiunea ministerului c. r. de culte si instructiune publica doto 24 Januariu 1861 Nr. 1417/449 ambele alaturate in copia ací sub %. si ://; era in edificiulu scólei nostre comune amu avutu doue clase de inveniatamentu, un'a pentru princi serbi cu inveniatoriu serbescu, si un'a cu inveniatoriu romanu pentru princi romani.

Dupa reinfintarea mitropoliei romane gr.-or. Milethie Dreghiciu, care era totuodata si protopresbiterulu districtului Timisiórei sub ierarchia serbésca, cu ocasiunea despartirei romanilor de cătra serbi a trecutu ca protopresbiteru la diecesa romana din Aradu, si de atunci a incetatu de a mai functiuna ca parochu in biserică nostra comuna a santului Georgiu, era salariulu si la primitu si ilu primesce si astadi din cass'a Magistratului nostru cetatinescu, pentru ca acesta in urmarea unei conveniuni inchiate cu consistoriulu serbescu din locu, a luat sessiunile preotiesci in folosint'a sa, cu deobligamentulu de a salarisá pre preotii nostri pentru folosirea sessiunilor, si asia parochulu nostru cu toti poporenii sei legalmente ar trebui se apartiena la diecesa serbésca din Timisióra, era ca protopopu apartiene la diecesa romana din Arad.

Anomali'a acésta a datu ansa coreligionarilor nostri serbi si consistoriului din Timisióra, de au oprit u apoi si pre capelanulu Joanu Stanescu a mai functiuná in biserică nostra, si la anulu 1865 au oprit u cantarea romanésca din biserică, delaturandu chiaru si cartile romane din biserică. Totu in urmarea susu amintitei anomalii la anulu 1873 au scosu scol'a nostra din edificiulu comunu prin esecutiune judecatorésca, si de atunci biserică nu avemu, era scola ni-o sustinemu intr'o casa donata pe timpulu acela de cătra o binefacatoré cu rumele Ecaterin'a Lepaiciu.

Episcopulu serbescu din Timisióra cu con-

sistoriulu seu, nu ne mai recunosc de apartienitori la comun'a mestecata a santului Georgiu, ci afirma, ca comun'a acésta este pura serbésca, si ca noi nu avemu ce se cautamu la elu séu la biserica si scol'a de acolo.

De eparchia romana gr.-or. din Aradu nu ne potemu tiné, pentru ca in intielesulu susu laudatei resolutiuni maiestatice suntenu legalmente membrii unei comune mestecate, si ca atari trebuie se sustinem statul quo ante, pana ce nu vomu consumá totala nostra despartire ierarchica, nu ne potemu dura se ne alipim la alta eparchia, pentru ca se nu prejudicam dreptulu nostru de pretensiune dela biserica si scol'a santului Georgiu din Fabricu.

Scol'a nostra ar trebui se fia sub inspectiunea consistoriului serbescu din Timisióra, inse consistoriulu acesta nu vré se scie de esistentia si inspectiunea ei, era consistoriulu din Arad din motivele mai susu insirate nu are dreptu a o inspectioná, prin urmare avemu o scola fara nici-o inspectiune, asia dura acum romanii apartienitori la comun'a mestecata a santului Georgiu din Fabricu, intr'unu numeru acum de 1000 suflete, nu au nici consistoriu, nici protopopu, nici parochu, nici inspectoru scolaru, nici biserica, si fiindu ca parochulu nostru nu functionédia nici candu in biserica nostra, comuna a santului Georgiu, — creditiosii nostri se resira in tote bisericele din locu si primescu functiuni dela toti preotii, la unii functionédia parochulu serbescu, la altii preotii dela biserica romana gr.-or. a santului Ilie, altii se ducu la biserica Maere, multi se ducu si la biserica gr.-cath. fiacare dupa voea si placerea sa, era inveniatoriulu nostru cu scolarii sei nu se ducu la nici la o biserica.

Asemenea si introducerile in matriculele botezatilor, cununatilor si reposatilor se efectuesc dupa voi'a fiacarui creditiosu in ori care biserica din locu, numai acolo nu se introduce, unde dupa lege ar trebui se se introduca adeca in biserica santului Georgiu.

Sub astfelu de impregiurari nu este de miratu, ca in decursu de 16 ani crestinii romani dela biserica santului Georgiu au scadiutu dela 1500 la 1000 suflete, ba pote fi si mai puçinu, positiv nu potemu afirmá pentru ca despre acestia nu se mai pôrta nici o conscriere evidentă.

Noi la timpulu seu amu cercatu tote remedii, parte prin plansori, parte pe cale judecatorésca, dura pana astazi n'amu primitu nici-unu resultatu.

In anulu trecutu 1880 a repausatu capelanulu nostru Joanu Stanescu. Parintele protopopu Milethie Dreghiciu despre repausarea lui n'a raportat la consistoriulu serbescu din Timisióra, ci la celu romanescu din Aradu, si apoi ni-a spusu verbalu, ca venerabilulu Consistoriu din Aradu a dispusu, ca in loculu repausatului capelanu s'a insarcinat cu inplinirea functiunilor preotiesci, preotii dela biserica santului Ilie; deci érasi o anomalia. Noi despre acésta amu remonstrat la venerabilulu sinodu eparchialu ce s'a tinutu anulu acesta in Aradu; inse nu amu primitu nici unu respunsu, era pentru deplinirea capelaniei amu substernutu o petitiune la consistoriulu serbescu din Timisióra prin o deputatiune aléa din sinulu nostru, inse nici de acolo nu amu primitu nici unu respunsu in scrisu, ci numai verbalu s'a spusu deputatiunei nostre, cumca de óre-ce parochulu nostru a trecutu la diecesa romana a Aradului, asia densii serbii ne privesc si pre noi creditiosii ca esiti de sub ierarchia serbésca, si cumca la consistoriulu serbescu esista o declaratiune subscrisa de insusi parochulu nostru si de vreo cătiva creditiosi, carii pe langa folosirea salariului preotescu dela orasul pe sé'ma parochului si in urmarea eschiderii loru dela biserica santului Georgiu, s'a invoit u a trece la biserica santului Ilie, ceea ce si din partea parintelui parochu ni sau spusu in conferentia nostra bisericésca tinuta in caus'a nostra de despartire ierarchica la 15 Septembre 1881 ceea ce inse nu sta, pentru ca in dintre creditiosii nostri nici unul nu si aduce aminte se fia subscrisu atare declaratiune, era acea impregiurare, ca parochulu nostru este protopopulu altei ierarchii si parochu in diecesa serbésca nu se pote altera dreptulu nostru de pretensiune facia de biserica santului Georgiu, pentruca unu preotu pote trece nu numai in alta erarchia, ci si la alta religiune; dar pentru aceea parochienii sei nu se potu privi ca trecuti cu densulu, pentru complexulu parochiei nu'l face preotulu, ci creditiosii; si daca parochulu nostru a trecutu in alta diecesa ca protopopu si totusi si dupa aceea a primitu salariulu seu ca parochu, aceea nu este vin'a nostra a creditiosi-

loru, ci este a acelora consistorie, care au suferit si suferu si astazi astfel de anomalii.

In urmarea toturor celor mai susu insirate, complexulu credintosilor romani dela comun'a mestecata, in conferentia tinuta la 15 Septembre 1881 a alesu din sinulu seu o comisiune de 13 membrii in personele lor, — Petru Cermenă presedinte, Vasile Ignea vice-presedinte, Petru Giurma notariu, Constantin Maniu cassariu, éra Damián Dragomescu, Emanuil Ungurianu, Georgiu Ardeleanu, Vicentie Schelegianu, Traian Lungu, Georgiu Sviratius, Alesandru Secosianu, Todor Bolza si Georgiu Mihaiu membrii, pre carii ii a inpoterit in numele toturor romanilor dela comun'a mestecata a s. Georgiu din Fabricu, a castiga datele necesare si pe bas'a art. de lege din anulu 1881 Nr. ... a intenta procesulu de despartire de cătra maritulu Congresu cu rugarea, că incătu maritulu Congresu, in sessiunea de facia, nu ar face pasii necessari, pentru despartirea definitiva a romanilor dela comun'a mestecata de cătra serbii, dela biseric'a santului Georgiu din Fabricu, se binevoiesca a indrumá pe onorat'a Delegatiune congresuala romana, a ni tramite tóte actele, referitorie la caus'a de despartire a comunei nóstre, care se afla la dens'a, că asia se ne potemu folosi cătu mai curendu de dreptulu ce ni s'a datu prin articlulu de lege din anulu 1881 Nr. ...

Éra pâna la finirea procesului nostru de despartire, se midilocesca maritulu Congresu, parte prin influenti'a vicariului patriarchal serbescu din Carlovetia, parte prin intrevirea chiaru si la ministeriulu de culte si instructiune publica, că noi credintosii romani dela biseric'a comunei mestecate a santului Georgiu din Fabricu Timisiorii, se simu introdusi in statulu de mai inainte, preotulu nostru se plinesca tóte functiunile in acésta biserică si tóte introducerile matricularie in cartile acestei bisericici se le efectuésca; asemenea si invetiatoriulu nostru romanu cu scolarii sei se fia primitu in biseric'a acésta, éra inspectiunea scólei nóstre se o faca consistoriulu serbescu din Timisior'a.

Datu din siedint'a comissiunei romanilor dela comun'a mestecata gr.-or. a santului Georgiu Fabricu Timisiorei ce s'a tinutu in 27 Septembre (9 Octobre) 1881.

Vasile Ignea, In absentia notariului
v.-pres. Georgiu Sviratius.

Ungaria.

Desbaterile asupra proiectelor de adresa in camer'a deputatilor s'a terminat u estimpu multu mai curendu decătu in alti ani, pe candu une-ori tineau si căte döue septemani. Proiectul ministeriale fu votat cu majoritate, precum o scia fiacare din capulu locului; ómenii inse din opositiuni isi facura datori'a, unii că nisce duelanti cari se exercită in sabii si spade, fara a'si face sange, altii amariti in sufletele loru, că ei cu tóte predicerile loru au sórtea Casandrei, pe care nu o credea nimeni, ale carei prevederi inse s'a inplinitu in modulu celu mai funestu.

Intre acestea ministrul de finantie comitele Juliu Szapáry depuse la dieta proiectul de budgetu pe anulu viitoru 1882, care este reprezentat prin acestea cifre:

Veniturile totali ale statului 301,445.728 fl.
Spesele totali 327,111.270 fl.
Asiadara érasi unu deficitu de 25,665.542 fl. val. austri.

Se dice mai departe, că din sum'a speselor, 29 milioane 265.311 fl. se voru intrebuinta la investițiuni. De ce natura voru fi aceleia, se va vedea din publicarea intréga a budgetului. Noi ne abtinem deocamdata dela ori-ce comentariu pe care că publicisti amu fi datori a'lu face; intr'aceea reflectam pe lectorii nostrii la informatiunile autentice publicate asupra finantelor Ungariei pe largu destulu in Nrii 46, 47, 48, 49 ai „Observatorului,” scose dintr'unu studiu aprofundat alu unor barbatii de specialitate, finantiari de profesiune, caror le-a statu la dispositiune tóte midiulocale spre a se informá exactu. Din aceleia s'a potutu vedé intre altele, că pe statulu Ungariei se incarcasera pâna in Aprile an. cur. datorii de 1,226.056,760 fl. v. a. adeca preste una miñe döue sute döuedieci si siese milioane. Totuodata se mai scie, că pâna acum a venitul efective nici-odata n'a trecutu preste 250 de milioane, candu acum a ni se presenta cifra enorma de aprópe 301% milioane că venituri ale tierei. De unde pâna unde acestea venituri, se va cunoscere

in cîteva dile, daca cumva nu este nici-o fictiune la midiulocu, precum se mai intemplase in alti ani.

— (Adress'a nationalilor). Atinseram in Nr. preced. si despre o adresa a nationalilor. Ei, bine, sciti cine sunt acei nationali, cari au presentat in dieta unu proiectu de adresa in numele nationalitatilor nemagiare din Ungari'a si Transilvani'a? Sunt numai trei (3) deputati de nationalitate serbescă, anume dr. Miletici, dr. Polit si Maximoviciu, din romani, din germani, slovaci, ruteni nici-unul. Dara totusi: s'a aflatu dn. Kopocsani (dela Copacelu, district. Fagarasiului), deputatu alesu numai de romani (boieri), care avu curagiul se dica lui Polit, că alegatorii sei, de si mai vorbescu inca romanesce, dara sunt forte buni magari ...

Din adress'a celoru trei nationali serbi urmatorele passage ne suna că unu echo la resoluțiunile conferentiei nationale romanesce tinuta in Sibiu la 12—14 Maiu 1881. Acelea suna:

Ne-a malnitu ince forte, că in prea inaltulu cuventu de tronu nu se face nici-o amintire despre un'a din cele mai grave afaceri interne, anume despre cestiunea nationalitatilor din Ungari'a.

Cestiunea nationalitatilor nu este resolvita prin art. de lege XLIV 1868, pentru că acesta nu a multiamituit nationalitatile si nu le multiamesce; dara chiaru si acésta lege nu se executa nici macaru intr'unul din paragrafi sei; deci ea esista numai pe hartie, nu ince si in vieti'a publica, abstractie facindu, că acésta lege in multe dispositiuni ale sale da locu liberu volnicilor, fiindu-că clausulele prin care tóte se lasa in voi'a posibilitathei facu legea insasi ilusora.

Legea esistenta despre egal'a indreptatire a nationalitatilor e intemeiata pe o baza forte defectuosa, pe bas'a individualitatiei, de ací vine că limb'a singuraticilor nationalitatii cu privire la afacerile interne nu ajunge la valore nici in cercurile cele mai de josu ale organismului administrativ, la auctoritatatile politice cercuale si la judecatorii ea nu este admisa; ea se eliminédia prin instrunctiunile gubernului, asia in cătu raporturile comunelor trebue se se substérrna chiaru si autoritatilor cercuale in limb'a unguresca.

Dara chiaru si principiulu individualitatiei nu se executa in praxa, pentru că decisiunile asupra petitiunilor date de particulari emană intr'o limba pe care acestia nu o pricpeu.

Legea esistenta despre egal'a indreptatire a nationalitatilor, care propriamente tractédia numai despre esclusivitatea unei limbi, trebue amendata dejá pentru cuventulu că nu e corespondietóre. Este o dorintia a tuturor nationalitatilor din Ungari'a, că acésta lege se fia supusa la o revisiune radicala, in spiritulu si directiunea acelei propunerii, care fu subternuta din partea deputatilor de nationalitate serba si romana in an. 1868 candu s'a tinutu discusiunea asupra acestei legi.

Romania.

Aniversari'a de ani 25 a fundarei diariului „Romanul.”

(Urmare.)

Se citesc apoi o scrisoare, pe care dn. Louis Ulbach a adresat-o dlui Frédéric Damé, fostu redactoru alu diariului „La Cloche”, cu rogatiunea d'a o citi la banchetu.

Éta scrisoarea dlui Ulbach tradusa din limb'a francesa :

Scumpulu meu amicu!

Scii cu căta parere de reu am lasatu Bucurescii.

Nu vorbescu numai de dorerea de a parasí o ospitalitate cordiale, si d'a me retrage prea curendu dela priveliste a misicatore a unui oras, care cresce in midiuloculu unei natiuni libere.

Facu inca, facu mai cu séma alusione la acea amaratiune ce ducu cu mine, de a nu potea participa la marea manifestare de stima, de admiratiune, de recunoscinta nationala, organizata in favorea dlui Rosetti.

Mi se pare că nu venisem din Franci'a in Romani'a, decătu pentru a me pune la acésta mésa fratiésca, că desertediu o datoria francesa, parindu-ve, si că me departediu mai multu de tiér'a mea.

Dara, dta care ai fostu colaboratorulu meu in Franci'a, dta care cunosci adénculu ánamei mele si care poti se respundi de dens'a, fii cautiunea lângă cei cari s'aru indof de erud'a sila ce induru, spune, in loculu meu ce a'si fi disu la acésta serbare a patriotismului si a onorei, si, traducendu

simtiemintele mele, lupta de a nu fi intrerupta de lacrimele domnieitale, cum asiu fi fostu eu de la crimele mele.

Spune că martorulu, confidentele dilelor de incercari ar fi aplaudatu cu entusiasmu, că voi toti, la acésta glorificare a eroismului civicu, a patriotismului nebiruitu, a credintei nestramutate, a bunetatiei si a rabdarei fara sfîrsit.

Spune că la rendulu meu, asiu fi cerutu pentru tiér'a mea sperantie, celui care nici-odata n'a desperat de tiér'a lui; care venise in Franci'a se unescă esilulu seu ratacitoriu cu acela ce induramu noi in caminele nóstre; care a impartasit lungile nóstre visuri, cum impartasiamu marile lui dorintie, care s'a eliberatu mai curendu decătu noi, si care n'a platită că noi libertatea prin crude infrangeri.

A fostu multu mai deplansu decătu noi. Nu cunosc omu astazi care se merite a fi mai pismuitu. Amar'a'i labore a esilului este resplatita printro'l lucrare roditóre in patri'a lui liberata. Elu are bucuria de a urmă, in aerulu celu mare alu libertatiei, oper'a inceputa in chinurile proscriptiunei, si are mandri'a d'a nu se potea repausá in patri'a-i reconchisa.

Spune'i că serviciile sale cele noue pentru tiér'a lui sunt inca unu exemplu pentru noi, si că ministrul primului rege alu Romaniei, dà inca Republicei Franceze lectiunea de intieptiune, de patriotismu practicu, ce o dá republicanilor subt imperiu.

Elu scie bine că regii intiepti sunt resplat'a silintelor cinstite si barbatesci; si, fiindu-că este glorificat in oper'a sa de cătra Suveranulu care s'a batutu pentru Romani'a, spune'i că asiu fi asociat in toastulu meu pe regele, care a fostu binevoitorulu meu óspe de o di si pe vechiul tovarasiu alu lungului nostru esilu.

Spune acestui mare cetatianu, se aduca din caminulu seu flacar'a intretinuta in caminulu patriei, si că printre amintirile cele mai dulci si cele mai stralucite ale trecerii mele ací, voiu pastrá pâna la mórt, in singuretatea caminului meu in doliu, veden'a acestei tovarasie minunate, care n'a incetat unu minutu de a fi mus'a patriotismului seu, remanendu provedintia iubitóre si atenta a vietiei sale intime.

Elu este fericitu prin famili'a sa, precum este fericitu prin patri'a sa, pentru că iubesc si pe un'a si pe alt'a cu aceiasi iubire, si este concetatianulu lumiei, pentru că iubirea alorui sei si a tieriei sale nu face decătu a'i largi poterea de a iubi si a se devotá.

Spune tóte acestea pentru mine; m'asuu fi incercat se le spunu sau, mai bine n'asuu fi avutu sangele rece de a vorbi atât de multu! M'asuu fi oprit inabușit, l'asuu fi imbraçiosiatu din tóta anim'a, in numele Franciei, in numele Romaniei, in numele libertatiei universale, in numele a totu ce iubesc, a totu ce plangu, a totu ce visedu si a totu ce sper in lumea acésta.

Plecarea mea imi va fi permisul celu puçinu de a avea mai multu stoicismu, scriindu, de cătu n'asuu fi avutu vorbindu, si, daca, in momentulu candu vei citi acésta scrisoare, me gandesc la dta cu o lacrima in ochi, ea nu va cadea in paharulu ce'lui vei golí vesel in sanetatea marelui meu amicu, marelui vostru patriotu Rosetti.

Louis Ulbach.

Candu d. Ulbach vorbesce de amintirea eterna ce va pastrá, in singuretatea casei sale in doliu, despre soçi'a minunata care n'a incetat unu singuru momentu de a fi mus'a patriotismului dlui Rosetti, remanendu provedintia iubitóre si atenta a vietiei sale intime, o viua emotiune a coprinsu pe aceia, cari cunosc dorerea ce a lovitu pe d. L. Ulbach acum căteva luni in totu ce avea mai scumpu, si toti au voitul se subscrive la duiósele cuvinte ale dlui Ulbach, redicandu unu toastu dnei Rosetti.

Se citesc o depesă a dnului Radu Golescu, Radu din Golescu, dupa cum a disu dn. Bratianu, si a dlui Paulu Bataillard, unulu din acei confidenti intimi ai dlui Rosetti, despre care vorbea d. Ulbach si caruia Camer'a Romana i-a votat naturalisarea.

(Din discursuri si toaste, parte mare, nu numai elocente, ci si simburóse si multu semnificative, precum si din telegramé venite in numere de preste 100 căteva dela barbatii celebrii de renome europeanu, mai potem reproduce pe acestea.)

Comitetul banchetului.

Gar'a Golescu, 27 Sept.

Sunt inca bolnavu si nu potu asistá la banchetul ce se ofera dlui C. A. Rosetti pentru a 25-a aniversare a „Romanului.” Urediu acestui diariu existentia nemarginita si o cariera totu asia de stralucita că si aceea de pâna acum.

Radu Golescu.

Comitetului banchetului.

Parisu, 27 Sept.

A Rosetti mes hommages reconnaissants et mes voeux de Roumain et de Français, avec tendresses du vieil ami.

P. Bataillard.

Dlui C. A. Rosetti.

Parisu, 27 Sept.

Regretandu că nu potu fi acolo, primesc expresiunea simpatiei mele pentru Romani'a.

Henri Martin.

Dnului C. F. Robescu, directoru alu Telegrafului Bucuresci.

Parisu, 27 Sept.

Prière de remettre la dépêche suivante à Rosetti pendant le banquet :

Simtiu unu legitimu orgoliu astadi, că „Concordia“ este aceea care ti-a servit de punctu de plecare, pentru că „Pruncul romanu“ se devina „Romanul“ celu mare ce serbatu astadi. Foita'a a disparutu, dara carteza cea mare a istoriei remane că se probiedie, că prin concordia tóte aspiratiunile se potu realizá. Romani'a falnică de astadi, dovedesce in destulu. Domnésca dara concordia intre toti fiii patriei, in viitoru că si in trecutu. Se traiesci si tu maiestrul celu mare, că se urmedi impreuna cu neobositii lucratori oper'a cea mare. Din departare dara, din fundulu ánamei, strigu cu voi: Se traiésca Romani'a!

Ef. Grant.

Dlui C. A. Rosetti, Bucuresci.

Parisu, 27 Sept.

Te imbraciosiediu că amicu si te felicitu că Romanu pentru acésta serbatore, pentru acestu justu omagiu adusu celui mai meritosu diaristu romanu, celui mai ageru luptatoru pentru libertatile si drepturile patriei nóstre.

V. Boerescu.

Toasturile.

D. Cariagdi dà cuventulu dlui I. Campineanu.

Discursulu dlui Iónu Campineanu.

Domnilor!

Cu totii ne implinimastadi o datoria scumpa, serbatorindu aniversariulu „Romanului“, alu acelei foi, care de unu cuartu de secolu, batuta de tóte venturile, dara pururea impinsa si sprijinita de aceeasi idea, a spusu, di cu di, fiacarui cetatianu, cum trebue se lupte spre a existá, si cum omulu liberu isi afirma esistentia.

In acestu intervalu, multe foi au morit precum au nascutu, necunoscute sau uitate. Dupa 25 ani inse, gasim in aceeasi mánă acelasiu drapel, pe cutele caruia vedem scrisa mandr'a deviza: „Voiesce si vei potea“, careia la rendulu nostru respondemus: „am voitu si suntemu“.

Dloru, amu vorbitu pana acum de diariu si nu amu spusu nimicu de acela care l'a conceputu, l'a creatu, l'a sustinutu, pentru că, a vorbi de venerabilulu nostru amicu, dn. Rosetti, este a vorbi nu numai de omulu pressei, ci de omulu intregei nóstre epoce contemporane, de omulu istoriei de mana. A vorbi de d. Rosetti este a vorbi de unul din barbatii cei mai eminenti din acea pleiada de ómeni, cari au pusu amorulu patriei mai pe susu de totu, si cari astadi, la o epoca inaintata a vietiei loru, lucrédia cu aceeasi energie, vigore si generositate că in primele dile ale tineretiei loru. A vorbi de ilustrulu cetatianu Rosetti este a vorbi de un'a din cele mai maretie date ale vietiei publice a Romanilor, este a vorbi de anulu manuirei 1848.

33 de ani au trecutu de atunci; mai multu decat se acórdă in omenire unei generatiuni, si dupa unu atare intervalu, gasim ideile anului 1848 atat de confundate cu intrég'a viétila a dlui Rosetti, in cătu ne paru unu ce inseparabilu, ba ce dicu, unu ce indisolutibilu.

Si aici nu vorbim de revolutiunea materiala, vorbim de revolutiunea morală urmata in ómeni, in idei. La poterniculu glasu alu unoru ómeni, puçini prin numeru, dara mari prin idei, se scóla tiér'a intrég'a, calma, consecinta de drepturile si datoriile ei. Suflarea libertatiei a trecutu pretutindeni, a inviatu totu. Societatea vechia cade sdrobita si, in locu'i nasce Romani'a juna, generósa, plina de viétila, care nu cere decat a trai, a se desvoltá.

Dara, nu in prepararea si reusit'a resolutiunei se marginesce rolulu nostru. Aceasta nu erá decat primulu pasiu in executarea programei ce ati conceputu atunci, programa uriasia, dara pe care ati avutu fericirea nepomenita de a o vedea realizata pe deplinu.

Revolutiunea din a. 1848 nu se marginea in proclamatiunea abstracta de principii; ea creá si democratia romana, care, chiaru daca esistá mai dinainte, esistá inse in starea latenta, necunoscuta de nimeni. Ati avutu conscientia de acea fortia, ce ati pusu in evidenta, si careia datorim succesulu finalu. De atunci, ati fostu nu numai omulu aventurilor generose, dara si omulu politiciu.

Diceam adineaori, că transformarea societatii romane in 1848 era primulu pasiu in executarea acelei programe uriasie. Cine altulu decat dta si colegii dtale din acea generatiune potea prevedea, că in asia scurtu terminu are se se realisedit, si cu prisosu, unu siru de fapte, pentru care in alte tieri aru fi trebuitu secoli si torente de sange; ar fi trebuitu chiaru eclipse de libertate.

Espressoane dorintelor facuta oficialu in anii 1848 si 1857, astadi este indeplinita intru tote. Nu indeplinita prin espressoane de dorintie si cersiri, ci prin espressoane de vointie si de fapte seversite de noi insine.

Devis'a „Romanului“: „voiesce si vei potea“, a fostu adeverata in tiéra, candu cu totii luptam pentru aperarea ideilor nóstre, a fostu adeverata afară din tiéra, candu osteanulu romanu ducea cu densulu victoria in campiele Bulgariei.

Si daca o indiscretiune mi-ar fi permisa, asiu dice, că la unu momentu supremu alu vietiei nóstre nationale, am fostu de fața candu, in deplinu acordu cu amiculu vostru, marele cetatianu I. Bratianu, ati presintit, nu resbelulu, că-ci elu erá iminentu, dara rolulu ce trebuiá se jóce tiér'a in acelu resbelu. Consiliele vóstre au fostu asultate si astadi tiér'a romanescă nu mai este o simpla espressoane geografica, cum se dicea la inceputul secolului de unu mare diplomat, vorbindu de Itali'a, nicio creaatura artificiala a Europei. Astadi Romani'a, prin sine insasi este o tiéra libera si independenta.

„A voitu si a potutu“.

Nu asiu voí se me marginescu a vorbi de dta, tara a vorbi si de alta persoana scumpa ánamei dtale, scumpa noua tuturor, care prin virtutile, devotamentul si amorulu seu a fostu unu elementu atat de modestu cătu de poternicu, in intrég'a opera a dtale.

Si acum că am ajunsu aici, fia-mi permisu a mai adaoge căteva cuvinte si a dice dlui Rosetti:

Ai luptat, ai iubit, ai suferit, dara astadi esti resplatit pe deplinu, că-ci vedi tiér'a mare si frumosă.

Ai ajunsu la culmea carierei, si cu tóte că atata lucrare iti dà dreptulu la unu repausu meritatu, ne dai astadi spectacolulu unei activitatii nepomenite.

Unu asemenea exemplu nu va fi perduto, si noi mai tineri nu vom avea dreptulu se ne plangem de nicio suferintă in viétila, candu vomu vedea sau ne vomu gandí la ceea ce a fostu sau sunt, mai marii nostrii.

Ai servit ușa prin actiunea dtale, o servesci prin exemplu ce ne dai.

Si acum, domnilor, daca in cuvintele ce am rostitu, am potutu exprimá o mica parte din sentimentele dvóstra, binevoiti a ve unu cu mine si a aclamatá pe marele cetatianu si patriotu C. A. Rosetti.

(Va urmá.)

Sciri diverse.

— (Notele de 10 fl esite din cursu). Adeverata calamitate pe mii de familii. S'a publicatu inainte cu unu anu, că bancnotele austriace vechi de 10 fl. v. a. se voru cassá si voru vení in loculu loru cele austro-unguresci vinete. In Augustu an. c. se publica din nou, că acelea bancnote negre mai remanu in cursu numai pana in 30 Septembre a. c., éra de ací incolo se voru mai primi numai la banc'a cea mare si la

filialele ei pana la unu terminu anumit. Sciti ce s'a intemplatu? Sute de mii de familii n'au aflatu nimicu nisi pana astazi despre cassarea aceloru note si adi nu se mai primescu nici la perceptoare, decat numai la bancile filiali, buna-ora la Brasovu, Sibiu, Clusiu, Temisiór'a, Aradu etc. Nici chiaru primari si preoti n'au aflatu despre acea cassare. Asia este, asia o patu, daca nu citescu in viétila loru nici-unu diariu si nici-o publicatiune oficiale. Se pare inse, că nici din partea auctoritatilor nu i s'a datu publicitate destula. Odinióra asemenea lucruri se publicau si in bisericile de cátre trei cri. Acuma ambla speculantii taiati in pregijuru si baptisati, adunandu notele de 10 fl., platindu pe ele numai 5 fl., apoi le trimitu la banca, spre a le vinde totu cu 10 fl. si asia castiga 100% tragendu sugară. Dara acei speculantii citescu cátre 3-4 diarie si afla totu, pe candu noi — dormim u.

— (Alta calamitate mare.) In anul acesta se calculézia din nou asia numitulu Aequivalentu, adeca contributiunea computata pe cátre 10 ani, că se se platésca la statu pe fiacare anu aceeasi suma dela averile immobili si mobili ale institutelor publice, intre care se intielegu si averile bisericilor. Terminulu peremtoriu a fostu pus 30 Septembre. Cei cari n'au presentat pana la acestu terminu la oficiele finantiarie inventariile si valórea obiectelor, ací sunt pedepsiți forte aspru, mai ántai cu ¼ parte din contributiunea ce au se numere, dupa 2 luni cu ½, dupa aceea cu sum'a intréga asia, cátu de ex. cei ce ar avea se numere numai 100 fl. daca s'ar fi tñntu de terminu, voru platí 200 fl. Cei mai multi proprietari, preoti, curatori sau epitropi, directori de scóle etc. n'au cunoscutu acea lege, prin urmare au se platésca infricosiati. Legea li s'a publicatu unguresce, sau niciodata, si acum au se asude bani. Unii au avutu mare norocu, că apucasera a'si cumpara brosiurele Indrepatriu practicu alu dlui secret. reg. fin. G. Popu, anume brosura din urma, in care afandu legea si explicarea ei, scapara de pedepsa. Ceilalii n'au decat se alerge cu recurse, că dora ministeriul de fin antie isi va face mila si pomana, se le dea altu terminu. Hei, asia o patim, daca nu citim.

Cursulu bursei din Vien'a si Pest'a

in 21 Octobre st. n.

	Vien'a	Pest'a
Rent'a de auru unguresca	118.40	118.20
I emisiune de oblig. de statu dela drumul de feru orientalung.	91.20	89.70
II emisiune de oblig. de statu dela drumul de feru orient. ung.	109.75	109.50
Oblig. de statu dela 1876 de ale drumul de feru orient. ung.	96.75	97.—
Inprumutulu drumurilor de feru ung.	133.50	133.50
Obligationi ung. de rescumperarea pamantului	98.50	98.75
Obligationi ung. cu clausul'a de sortire	97.50	97.—
Obligationi urbariale temesiane	97.75	97.—
Obligationi urb. temesiane cu clausul'a de sortire	97.—	96.75
Obligationi urbariale transilvane	97.50	97.50
Obligationi urbariale croato-slavone	98.—	—
Obligationi ung. de rescumpararea diecimel de vinu	95.—	95.50
Datorie de statu austriaca in chartie	76.75	76.75
Datorie de statu in argintu	77.60	77.75
Rent'a de auru austriaca	94.60	94.75
Sorti de statu dela 1860	131.50	131.—
Actiuni de banca austro-ung.	830.—	828.—
Actiuni de banca de creditu ung.	367.60	367.20
Actiuni de creditu aust.	370.—	367.—
Scrisuri fonciari ale institutului „Albin'a“ dela Sibiu	—	99.10
Galbini imper.	5.61	5.62
Napoleondorulu	9.36½	9.35
100 marce nemtesci	57.85	57.75

Cursuri de Bucuresci in Lei noi (franci).

21 Octobre st. n. 1851.

Obligationi rurali din 1880 convertite cu 6%	1. 100.30 b.
Inprumutulu Oppenheim (Londra) din 1866 cu 8%	101.10 "
Obligationi dominiali convertite cu 5%	92 —
Creditu fonciari rural cu 7%	103.50 "
Creditu fonciari urban cu 7%	102.50 "
Inprumutulu municipale ali capitalei din 1875 cu 8%	107.—
Actiunile calilor fer. rom. (Berlin) din 1866 cu 5%	64.60
Obligationi din 1868 cu 6%	102.30 "
Prioritati cu 8%	—
Actiunile bancei nat. rom. de 500 franci	1800.—
Actiunile bancei Romani'a din 1869 de 200 franci	445.—
Daci'-Romani'a unite de cátre 250, cursulu	413.—
Rent'a romana din 1875	89.½

Conformu parerei identice a unui mare numaru de ilustri medici practici elvetiani, germani si austriaci, si a unui multor foi de specialitate, pilurile elvetiane preparate din erburi medicinale elvetiane prin farmacistul R. Brandt in Schaffhausen, s'a adeveritul prin compozitia loru fericita, fara nicio materia stricatoare pentru corpul in tota casurile in care a fostu necesarul de a provoca unu scaunu fara iritatiune, de a departa aglomerari de fieri si de flegma, de a curata sangule, precum si a vivificá si a intari de nou intregu aparatus de mistuire — ca unu remediu estinu, realu, sicuru si nedurerosu, care este deinuu a fi recomandat ori-cui.

Se se céra respicatu: piluri elvetiane dela farmacistul R. Brandt, care se vendu numai in doze de tinichea coftindu 50 piluri cu 70 cri si in doze mai mici de proba 15 piluri cu 25 cri. — Ficare cutiéra cu pilule veritabile elvetiane trebuie se alba vigneta de susu, crucea alba elvetiana pe fundu rosu ca si cifrele fabricatorului.

Prospecte care coprindu intre altele numeroase pareri de ale ómenilor de specialitate despre folosulu loru se dă gratis in farmaciile următoare:

Sibiu la dñulu farmacistu Augustu Teutsch; M. Osorhei la dñulu farmacistu Danielu Bernardy. Acestu medicamente veritabilu se poate adă si in ficare farmacia buna din Austri'a.